

Janusz Królikowski

"Szkice o teologii polskiej", red.
Stanisław Celestyn Napiórkowski,
Poznań 1988 : [recenzja]

Collectanea Theologica 60/2, 190-191

1990

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

dzy i uznanie swojej zależności od Boga. Z tą myślą koniecznie trzeba złączyć wiarę w to, że Bóg może przyjąć modlitwę jako pełną zapłatę za zaniedbania całego życia; a więc trzeba w modlitwie pamiętać o nadziei. To jednak nie wystarczy dla pełnej modlitwy: potrzeba jej jeszcze miłości. Cakość życia modlitwy autor porównuje do drzewa obsypanego owocami: „Lęk jest częścią, która znajduje się w ziemi — jest korzeniem, nadzieja zaś jest częścią górną — pniem i gałęziami. Gdy nadzieja jest stała i pewna, jest ona pniem, gdy porusza ludzi do czynów miłości, jest gałęziami. Ale owocem jest zawsze pełne czci przywiązanie. Również jak długo owoc przywiązany jest do drzewa, zawsze dzieli z nim świeżą, surową woń. Ale po jakimś czasie, gdy zostanie zerwany i dojrzeje, traci woń drzewa i staje się pokarmem godnym króla. Przedtem był pokarmem niewolników. Właśnie teraz to pełne czci przywiązanie jest tak pomocne, jak powiedziałem. Gotuj się więc, by zerwać owoc z drzewa i ofiarować go Królowi Niebios na wysokości” (s. 168).

Lektura pięknie przetłumaczonych dzieł mistyki angielskiej będzie dla każdego chrześcijanina dziełem niezwykle owocnym, ubogacającym zarówno poznawczo, jak i duchowo.

ks. Janusz Królikowski, Gorlice

Szkice o teologii polskiej, redaktor Stanisław Celestyn Napiórkowski OFMConv., Poznań 1988, Księgarnia Św. Wojciecha, s. 202.

„Jaka jesteś, teologio polska (o ile jesteś)?” Takie pytanie postawiła sobie Sekcja Dogmatyczna Teologów Polskich i szukała na nie odpowiedź podczas spotkania w Wyższym Seminarium Duchownym w Pelplinie w dniach 17 i 18 września 1984 r. Z wypowiedzi tego spotkania o. S. C. Napiórkowski zredagował cenny tomik *Szkice o teologii polskiej*.

Pierwsza część *Szkiców* obejmuje wypowiedzi, które, zbierając dane historyczne, stanowią rodzaj podsumowań do poszczególnych działów teologii. Ks. T. Hergesel dokonał podsumowania współczesnej biblistyki polskiej, ks. K. Macheta scharakteryzował teologię dogmatyczną Zmartwychwstańców, ks. M. Maciołka i bp J. Wojtkowski zatrzymali się nad zagadnieniami polskiej mariologii, ks. F. Greniuk i ks. A. Młotek poszukiwali tożsamości i specyfiki polskiej teologii moralnej, ks. T. Wiłski zajął się teologią ascetyczno-mistyczną, ks. W. Słomka poszukiwał tożsamości polskiej teologii duchowości, ks. H. Sobeczko wskazał na znaczenie liturgii w teologii polskiej, a ks. T. Lewandowski podjął refleksję nad polskim kaznodziejstwem.

W części drugiej *Szkiców o teologii polskiej* znajdujemy zaprezentowane te wypowiedzi, które są wskazaniem możliwych perspektyw dla teologii polskiej i kierunków jej rozwoju. W tych sprawach głos zabrali: bp E. Ozorowski, o. S. C. Napiórkowski, ks. J. Tyrawa, ks. W. Łydka, ks. J. Szemda, o. J. S. Gajek, ks. A. Zuberbier i ks. Cz. Bartnik. Redaktor w tej części *Szkiców* przytoczył także głosy ludzi, którzy w kwestii teologii polskiej mieli wiele do powiedzenia: ks. kard. S. Wyszyńskiego, ks. A. Klawka i ks. W. Granata. Wymienieni autorzy, mówiąc o teologii polskiej, wskazują przede wszystkim na specyfikę jej elementów treściowych; w zakresie tej specyfiki włączają głównie zagadnienia teologii praw i godności człowieka, narodu i jego życia, kultu maryjnego. Wskazują oni, że ważnym momentem w teologii polskiej (można z całą pewnością przyjąć jej rzeczywiste istnienie) jest jej wrażliwość na konkretnego człowieka i na potrzeby jego wiary (wrażliwość duszpasterska). Wymienieni autorzy mówią także o brakach teologii polskiej, których jest bardzo dużo, znacznie więcej niż niewątpliwych osiągnięć; dopiero ich przełamanie będzie warunkiem pracy nad polskim kształtem teologii. *Szkice o teologii polskiej* trzeba uznać za pierwszy konkretny krok w wydobywaniu na światło dzienne tego kształtu.

Na co trzeba zwrócić jeszcze uwagę? W głosach o teologii polskiej mówiono wiele o jej składowej przedmiotowej (problem zagadnień specyficznie polskich); określono, które zagadnienia w teologii są „zagadnieniami polskimi”, tzn. wyrosłymi w polskim środowisku teologicznym. Sądzę, że na obszarze poszukiwań teologii polskiej trzeba podjąć pracę nad teologią w jej całości; trzeba rozwijania całej teologii po polsku. Poszukując teologii polskiej więcej uwagi należałoby poświęcić jej „składowej teologicznej”. Chodzi nie tyle o to, które zagadnienia podjąć w ramach teologii polskiej, ale o to „jak” podjąć i „jak” rozwijać całą teologię, aby była wyrazem ducha polskiego i uzasadnieniem wiary w jej niekwestionowalnej polskiej osobliwości (w tym zakresie bardzo cenne i twórcze sugestie podają ks. Cz. Bartnik i o. J. S. Gajek). Wiele cennych spostrzeżeń dla psychologii teologii polskiej można wyprowadzić z badań teologii, jaką rozwijano u nas na przełomie wieku XVI i XVII (P. Skarga, K. Drużbicki), w wieku XIX (wielcy romantycy, P. Semenenko) oraz w naszym wieku XX (K. Michalski, J. Woroniecki). Miejmy nadzieję, że wyznaczone w *Szkicach* kierunki poszukiwań teologii polskiej przyniosą już wkrótce oczekiwane i tak potrzebne owoce.

ks. Janusz Królikowski, Gorlice

Jezus Chrystus — historia i tajemnica, red. ks. Wincenty Granat i ks. Edward Kopeć, Lublin 1988, Towarzystwo Naukowe KUL, wyd. II, s. 619.

„Musimy tajemnicę i poszczególne misteria Chrystusa znowu odzyskać z dziedzictwa przeszłości i z nowo utworzonych podstaw. Chrystus, Jego Osoba, Jego historia jest dla nas w wierze, w sakramentach, w Kościele i we wszystkich formach Jego obecności sakramentem przyszłego, tj. uczestnictwa osobowego w Bogu; jest On wiążącym punktem z bliźnimi i jedyną nośną podstawą i normą naszego życia w świecie”¹.

Temu „odzyskaniu tajemnicy Chrystusa i poszczególnych jej misteriów” poświęcone jest opracowanie *Jezus Chrystus — historia i tajemnica*, w której polscy teologowie starają się przybliżyć czytelnikowi Osobę Jezusa Chrystusa w Jej złożoności teologiczno-egzystencjalnej. Dobrze się stało, że otrzymaliśmy drugie wydanie tego dzieła, gdyż odpowiada ono na wiele podstawowych i nieustannie aktualnych problemów dotyczących naszej wiary w Jezusa Chrystusa.

W rozdziale pierwszym *Problem Jezusa Chrystusa dziś* bp A. Nossol omawia zasadnicze sprawy dotyczące uwarunkowań współczesnej chrystologii, perspektywy rozwoju chrystologii katolickiej, zwłaszcza w kontekście rozwijanych dzisiaj typów spojrzeń na Jezusa Chrystusa, oraz znaczenie tajemnicy Jezusa Chrystusa dla całej teologii. Autor tego rozdziału, z konieczności traktując materiał bardzo schematycznie i raczej sygnalizująco, jasno pokazał, jak bardzo „problem Jezusa Chrystusa” jest dziś aktualny, jak wielkim jest wyzwaniem dla teologów i wszystkich wierzących.

Ks. E. Kopeć w rozdziale drugim *Misteria życia ziemskiego Jezusa Chrystusa* podejmuje zespół zagadnień dotyczących historycznego istnienia Jezusa Chrystusa: hipotezy kwestionujące Jego istnienie, potwierdzające je świadectwa pozachrześcijańskie i chrześcijańskie. Ks. J. Kudasiwicz zajmuje się tajemnicami życia ukrytego i działalności Jezusa Chrystusa; omawia Jego narodziny i dzieciństwo, chrzest, kuszenie, cuda i przemienienie.

Rozdział trzeci *Zbawcze dzieło Jezusa Chrystusa* dotyczy Jego misteriów paschalnych. Ks. J. Kudasiwicz sygnalizuje w tym rozdziale zagadnienia pojęcia i etapów historii zbawienia oraz jej jedności i chrystocentryzmu. Ks. W. Granat obejmuje refleksją teologiczną poszczególne misteria zbawczego dzieła Jezusa Chrystusa: ostatnią wieczerzę, śmierć na krzyżu, zmar-

¹ A. Grillmeier, *Mit Ihm und in Ihm. Christologische Forschungen und Perspektiven*, Freiburg 1975, s. 735.